Math101

Benjamin Buus Støttrup benjamin@math.aau.dk

Institut for matematiske fag Aalborg universitet Danmark

Introduktion

Disse slides er oprindeligt udarbejdet af

Benjamin Buus Støttrup

til Math101 kurset på Aalborg Universitet i efteråret 2018.

This work is licensed under a Creative Commons "Attribution-NonCommercial 4.0 International" license.

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$

$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- Eksempler: Udregr

$$\int xe^{x} dx,$$

$$\int_{0}^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ▶ Eksempler: Udregr

$$\int xe^x dx,$$

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ► Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- Eksempler: Udregn

$$\int xe^x dx,$$

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ▶ Eksempler: Udregn

$$\int x e^x dx,$$

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- Eksempler: Udregn

$$\int_{\frac{\pi}{2}} xe^{x} dx, = xe^{x} - \int_{0}^{\infty} e^{x} dx$$

$$x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ▶ Eksempler: Udregn

$$\int xe^{x} dx, = xe^{x} - \int e^{x} dx = xe^{x} - e^{x}$$

$$x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ▶ Eksempler: Udregn

$$\int xe^x dx, = xe^x - \int e^x dx = xe^x - e^x$$
$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ► Eksempler: Udregn

$$\int xe^{x} dx, = xe^{x} - \int e^{x} dx = xe^{x} - e^{x}$$
$$\int_{0}^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx = [x(-\cos(x))]_{0}^{\frac{\pi}{2}} - \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} (-\cos(x)) dx$$

$$\int_{a}^{b} f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int_{a}^{b} f(x)G(x) dx$$
$$\int_{a}^{b} f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_{a}^{b} - \int_{a}^{b} f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ► Eksempler: Udregn

$$\int xe^{x} dx, = xe^{x} - \int e^{x} dx = xe^{x} - e^{x}$$

$$\int_{0}^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx = [x(-\cos(x))]_{0}^{\frac{\pi}{2}} - \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} (-\cos(x)) dx = \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} \cos(x) dx$$

$$\int_{a}^{b} f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int_{a}^{b} f(x)G(x) dx$$
$$\int_{a}^{b} f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_{a}^{b} - \int_{a}^{b} f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ► Eksempler: Udregn

$$\int xe^{x} dx, = xe^{x} - \int e^{x} dx = xe^{x} - e^{x}$$

$$\int_{0}^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx = [x(-\cos(x))]_{0}^{\frac{\pi}{2}} - \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} (-\cos(x)) dx = \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} \cos(x) dx = [\sin(x)]_{0}^{\frac{\pi}{2}}$$

$$\int f(x)g(x) dx = f(x)G(x) - \int f'(x)G(x) dx$$
$$\int_a^b f(x)g(x) dx = [f(x)G(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)G(x) dx$$

- ▶ Det er ikke lige meget hvordan f og g vælges.
- ► Eksempler: Udregn

$$\int xe^{x} dx, = xe^{x} - \int e^{x} dx = xe^{x} - e^{x}$$

$$\int_{0}^{\frac{\pi}{2}} x \sin(x) dx = [x(-\cos(x))]_{0}^{\frac{\pi}{2}} - \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} (-\cos(x)) dx = \int_{0}^{\frac{\pi}{2}} \cos(x) dx = [\sin(x)]_{0}^{\frac{\pi}{2}} = 1.$$

$$\int f(g(x))g'(x) dx = F(g(x)) + c$$
$$\int_a^b f(g(x))g'(x) dx = [F(g(x))]_a^b.$$

- ► Denne regneregel kaldes integration ved substitution
- ▶ Vi vil ofte anvende en særlig metode der retfærdiggør navnet.

$$\int_a f(g(x))g'(x) dx = F(g(x)) + c$$
$$\int_a^b f(g(x))g'(x) dx = [F(g(x))]_a^b.$$

- ► Denne regneregel kaldes integration ved substitution.
- ▶ Vi vil ofte anvende en særlig metode der retfærdiggør navnet.

$$\int_a f(g(x))g'(x) dx = F(g(x)) + c$$
$$\int_a^b f(g(x))g'(x) dx = [F(g(x))]_a^b.$$

- ▶ Denne regneregel kaldes integration ved substitution.
- ▶ Vi vil ofte anvende en særlig metode der retfærdiggør navnet.

$$\int_a f(g(x))g'(x) dx = F(g(x)) + c$$
$$\int_a^b f(g(x))g'(x) dx = [F(g(x))]_a^b.$$

- ▶ Denne regneregel kaldes integration ved substitution.
- ▶ Vi vil ofte anvende en særlig metode der retfærdiggør navnet.

- ► Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ightharpoonup Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ▶ Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$

- ► Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$

- $\int x^2 \cos(x^3) dx = \frac{1}{3} \sin(x^3) + c$

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$

- $\int x^2 \cos(x^3) dx = \frac{1}{3} \sin(x^3) + c$

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$

- $ightharpoonup \int x^2 \cos(x^3) \, dx = \frac{1}{3} \sin(x^3) + c.$

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
  - ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$
- $\int x^2 \cos(x^3) dx = \frac{1}{3} \sin(x^3) + c.$

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u=x^3$.
  - ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.

  - $ightharpoonup \int x^2 \cos(x^3) \, dx = \frac{1}{3} \sin(x^3) + c.$

- ► Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- ► Substituer tilbage.

- ▶ Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- ► Substituer tilbage.

- ▶ Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.

- ► Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ▶ Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.

- ▶ Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ► Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.
- ► $\frac{1}{3} \int \cos(u) \, du = \frac{1}{3} \sin(u) + c$.

- ► Udregn $\int f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x) og dx.
- ► Udregn integralet mht. *u*.
- Substituer tilbage.

- ► Udregn $\int x^2 \cos(x^3) dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^3$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 3x^2$ og $dx = \frac{du}{3x^2}$.
- ► $\frac{1}{3} \int \cos(u) \, du = \frac{1}{3} \sin(u) + c$.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ightharpoonup Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ▶ Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^2$.
- Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$
- $ightharpoonup \frac{-1}{2} \int_1^4 e^u \, du = \frac{-1}{2} [e^u]_1^4 = \frac{e-e'}{2}$

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^2$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.
- $ightharpoonup \int_{1}^{4} -xe^{u} \frac{du}{2x} = -\frac{1}{2} \int_{1}^{4} e^{u} du$
- $ightharpoonup \frac{-1}{2} \int_1^4 e^u \, du = \frac{-1}{2} [e^u]_1^4 = \frac{e e^t}{2}$

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ► Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^2$.
- Så er $\frac{dy}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{dy}{2x}$.
- $ightharpoonup \frac{-1}{2} \int_1^4 e^u \, du = \frac{-1}{2} [e^u]_1^4 = \frac{e e^t}{2}$

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ► Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ightharpoonup Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ▶ Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- - Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.
- $ightharpoonup \int_1^4 -xe^u \frac{du}{2x} = -\frac{1}{2} \int_1^4 e^u du$
- $ightharpoonup = \frac{-1}{2} \int_{1}^{4} e^{u} du = \frac{-1}{2} [e^{u}]_{1}^{4} = \frac{e e^{v}}{2}$

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ightharpoonup Lad $u = x^2$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ► Lad $u = x^2$.
- ▶ Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ► Lad $u = x^2$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ► Lad $u = x^2$.
- ► Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.

- ► Udregn $\int_a^b f(g(x))g'(x) dx$.
- ▶ Lad u = g(x).
- ▶ Udregn $\frac{du}{dx}$ og isoler dx.
- ► Substituer g(x), dx samt grænser.
- ► Udregn integralet mht. *u*.

- ► Udregn $\int_{-1}^{2} -xe^{x^2} dx$.
- ▶ Lad $u = x^2$.
- ▶ Så er $\frac{du}{dx} = 2x$ og $dx = \frac{du}{2x}$.

Opgaveregning!

